

Bredband i Eksjö år 2005

Sammanfattning

9 mars 2001

Jonas Löwgren
0381 178 50 (kontor) 07039 178 54 (mobil)
jonas.lowgren@animationenshus.eksjo.se

Tre frågor står i fokus för vårt arbete.

1. Hur ser Eksjös invånare idag på informationstekniken i ett kort framtidsperspektiv?
2. Hur skulle en önskvärd framtidsbild av IT-användning i Eksjö kommun se ut?
3. Hur ser vägen ut från nuläge till önskat läge?

DET KORTA SVARET

Eksjöborna ser sig själva som ganska passiva konsumenter av framtida produkter och tjänster i digitala medier.

Detta är inte tillfredsställande.

De digitala mediernas speciella egenskaper ska utnyttjas för att främja lokalt engagemang. Målet är att en Eksjöbo ska spendera tio procent av sin digitala medieanvändning omkring 2005 i något lokalt initiativ, som mer eller mindre aktiv deltagare.

För att nå dit krävs framför allt kunskap hos de lokala initiativtagarna och deras lokala 'publik'. Kommunledningens två viktigaste insatsområden utöver den tekniska åtkomsten är att öka medborgarnas brukskunskap om digitala medier och att öka deras produktionskunskande.

ETT LITE LÄNGRE SVAR

1. Hur ser Eksjös invånare idag på informationstekniken i ett kort framtidsperspektiv?

Tekniken utvecklas av någon annan och vi har inget val annat än att följa med i utvecklingen. Nu bygger 'de' ut bredbandet som kommer att öka datortillgång och datoranvändning i folks hem. En sådan ökning har vissa risker. Framför allt kan våra liv bli socialt utarmade om vi sitter framför en dator hela dagarna utan att umgås fysiskt. Det är också skadligt för hälsan, med övervikt och informationsstress som följd.

Samtidigt finns det stora fördelar med datorer och bredbandsnät, främst när det gäller arbete och studier. Arbetssituationen blir mer flexibel och möjligheterna till den nödvändiga kontakten med människor på andra ställen blir bättre. En del arbete eller studier i hemmet

kan vara önskvärt. Underhållning och personlig kommunikation är annars det viktigaste i hemmet: tillgång till filmer, musik, nätverksspel ungefär som på webben idag men snabbare och till en rimlig nätkostnad. Interaktiv teve är lockande. Bildtelefon är bra för att hålla kontakten med nära och kära, men inte för alla slags telefonsamtal.

Klyftorna i samhället kommer inte att överbryggas av datorisering utan tvärtom är det risk att de förstärks. En viktig klyfta följer den sociala klasstillhörigheten, där bland annat inkomst och yrke bestämmer vilka som kan utnyttja datoriseringens fördelar. En annan klyfta delar folket i sådana som kan och sådana som inte kan använda informationsteknik. Denna kompetensklyfta följer i stort indelningen i olika generationer även om det finns exempel både på pensionärer som kan och ungdomar som inte kan.

När det gäller lokalt inflytande och medbestämmande gör informationstekniken i sig varken från eller till. I grunden handlar det om folks engagemang och om hur mycket de styrande väljer att arbeta för ökat medborgarinflytande. Men om viljan finns kan bredbandsutbyggnaden erbjuda nya möjligheter, som i sin tur leder till ökat intresse.

Det är svårt att säga om informationsteknikens utveckling kommer att medföra några större förändringar för Eksjö kommun. Dock är det tydligt att det har varit för mycket optimistisk propaganda kring datorer och bredband. Framför allt saknas en kritisk värdering. Det verkar finnas hur mycket pengar som helst till tekniska utvecklingsprojekt, samtidigt som det skärs ned på mer omedelbara behov.

2. Hur skulle en önskvärd framtidsbild av IT-användning i Eksjö kommun se ut?

Utgående från svaret på den första frågan kan vi konstatera att Eksjöborna är tämligen passiva inför informationsteknikens utveckling. Bredbandet framstår som ett nytt massmedium där vi i Eksjö blir konsumenter av produkter och tjänster som produceras av någon annan.

Detta finner vi otillfredsställande. Till skillnad från teve, radio och tidningar är de digitala medierna interaktiva och tröskeln för att själv producera och distribuera digitala medieprodukter är mycket lägre. Vår önskvärda framtidsbild kretsar kring olika lokala initiativ, där vart och ett är invävt i ett nätverk som ger den nödvändiga anknytningen till de större sammanhangen. Exempelvis:

◆◆◆ Antag att Smålandstidningen vill utnyttja sin kompetens inom mediarbete och informationsvärdering för att ge Eksjös invånare ett lokalt perspektiv på de digitala medierna. Varumärket SmT har tillräckligt stor lokal trovärdighet för att möjliggöra en sådan satsning. I det lokalt framställda startpaketet ingår 'portalen' smt.se på så sätt att när man packat upp sin nya utrustning och stuckit in kontakten i sitt nya bredbandsuttag är smt.se det första man ser. Den upplevs som en guide till det nya mediet, producerad av folk man känner igen och litar på. Här finns också sådana aktiviteter som kompletterar papperstidningen och kräver det digitala mediets egenskaper, exempelvis hearings och debatter kring nyhetsmaterialet. Ett socialt navigeringsstöd skulle ytterligare främja känslan av ett lokalt perspektiv.

◆◆◆ Antag att Eksjö kommun vill göra sitt inre arbete mer synligt för att på så sätt engagera medborgarna i större delar av beslutsfattandet. Nya format och procedurer skulle utvecklas för att behandla pågående ärenden på ett sätt som vore tillgängligt för den intresserade medborgaren utan specialkunskaper i kommunal förvaltning. Bland annat skulle kommunens medarbetare som personer, deras bedömningar och deras beslutsunderlag lyftas fram. Centralt är funktioner för att uppmärksamma medborgare på att de intresserar sig för samma kommunala frågor. När sådana tillfälliga intressegrupper uppstår finns kanaler för att deras gemensamma insatser ska stå i förbindelse med kommunens pågående handläggning.

◇◇◇ Antag att ett antal mindre företag i Eksjö beslutar sig för att tillsammans erbjuda en mer komplett tjänst. Utåt kan de marknadsföra sin tjänst som en sammanhållen helhet, både på den lokala och (framför allt) den större marknaden. Internt uppnår de nödvändig samordning genom att arbeta i samma administrativa och tekniska informationsinfrastruktur. Komponenter som saknas lokalt kan antingen kopplas in på distans eller nyetableras i Eksjö, då marknadskunnandet och affärskontexten redan finns på plats. Exempelvis kunde ett skogsbolag, ett sågverk, ett snickeri, ett husföretag, ett transportföretag och en mäklarfirma gemensamt kunna erbjuda tjänsten nytt villaboende.

◇◇◇ Antag att landstinget godkänner att en vårdcentral i Eksjö specialiserar sig på arbetsskador och skadeprevention, som ett led i att profilera spetskompetenser inom länets sjukvård (men utan att för den skull mista grundkompetensen inom andra vårdområden). Vårdcentralen utvecklar ett förebyggande utbildningspaket i samarbete med företagshälsovården. I paketet ingår utbildningstillfällen på arbetsplatsen, plus ett multimedialt studiematerial för fortsatt preventiv egenvård. Studiematerialet är främst inriktat på kontorsarbetare och datorarbete. Efter undersökningar av patienter med kontorsarbetsskador kan vårdcentralens personal konsultera experter runt om i landet inom ramen för ett generellt samarbetsavtal. Konsultationerna behandlar videofilmer och röntgenbilder av den aktuella patienten.

◇◇◇ Antag att en hårdrockintresserad yngling i Eksjö vill vidga sin krets av likasinnade. Han startar ett fanzine på svenska byggt på engelskspråkigt material och musik som han hämtar från webben. Perspektivet är utpräglat lokalt och det handlar mycket om lokala repetitioner, spelningar och fester. Den lokala läsekretsen vidgas till ett par hundra personer efter ett samarbete med smt.se. Några ur läsekretsen träffas i samband med en improviserad bandtävling, får vetskap om repetitionslokalen med låneinstrument, och bildar ett nytt band. Grunden är lagd för en 'community' av hårdrockintresserade i Eksjö.

Exemplen ovan kräver naturligtvis en intresserad 'publik' för att lyckas. Smålandstidningens läsekrets finner värde i de tjänster som smt.se erbjuder. En viss andel av medborgarna i Eksjö kommun är tillräckligt intresserade av någon specifik kommunal fråga för att engagera sig när tröskeln görs lägre med hjälp av digitala medier. De sammanslutna småföretagen har identifierat en marknad som faktiskt visar sig finnas. Och så vidare. Det viktiga här är inte om just de här fem exemplen är vad som ska göras, utan att de illustrerar hur digitala medier kan möjliggöra lokala initiativ i en större kontext.

Vårt mål är att Eksjöborna omkring år 2005 ska spendera tio procent av sin digitala medieanvändning i något lokalt initiativ, som mer eller mindre aktiv deltagare.

3. Hur ser vägen ut från nuläge till önskat läge?

En nödvändig förutsättning är den tekniska åtkomsten till bredbandsnätet. Arbetet med utbyggnad pågår i Eksjö Energi Elits regi och behöver inte kommenteras vidare.

De andra nödvändiga förutsättningarna för att lokala initiativtagare ska kunna agera kretsar kring kunskap. Den lokale aktören måste veta en del om digitala mediars särart och möjligheter för att över huvud taget komma på sin tanke. De tänkta deltagarna måste ha tillräckliga brukskunskaper för att kunna, våga och vilja använda de digitala medierna för sina ändamål. Slutligen krävs ett visst produktionskunnande: tekniskt, redaktionellt och entreprenöriellt.

Kommunledningens samhällsansvar består i att skapa förutsättningar för lokala aktörer. Den viktigaste enskilda insatsen är att bygga över kompetenslyftan genom att öka medborgarnas brukskunskap och produktionskunnande.

OM STUDIEN

Största delen av arbetet har gjorts av 54 elever från årskurs 3 på samhällsvetenskapligt och humanistiskt program vid Eksjö gymnasium. Under hösten 2000 har de genomfört totalt 263 intervjuer med folk i Eksjö och förbearbetat sina resultat under handledning av lärarna Lars-Åke Bergqvist, Thomas Gerhardsson och Caroline Sjöberg Kjellgren. Materialet har analyserats och texter skrivits av Jonas Löwgren, som även varit projektledare. En referensgrupp med kunniga representanter för lokala verksamheter har bistått med värdefulla synpunkter. Vi står samtliga bakom det slutgiltiga resultatet, som presenteras i den fullständiga rapporten och sammanfattas översiktligt här.

Den fullständiga rapporten finns att hämta på Animationens hus webbplats <www.animationenshus.eksjo.se> eller direkt via genvägen <www.animationenshus.eksjo.se/forskning2.html#p05>.